

20. Interpelácia poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky S. Petrík na podpredsedu vlády a ministra vnútra Slovenskej republiky R. Kaliňáka podaná 10. júla 2017 vo veci združovacieho práva mladých

Simona Petrik
poslankyňa
Národnej rady
Slovenskej republiky

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum: zaevidovania: 10-07-2017		
Číslo spisu: PREDS-549/2017		
LISTY 1/-	Prílohy: 15	
RZ	ZH	LU

Bratislava, 7. júla 2017

Vážený pán minister,

v súlade s čl. 80 Ústavy Slovenskej republiky a § 129 zákona o rokovacom poriadku si Vám dovoľujem podať nasledovnú interpeláciu.

Ústava Slovenskej republiky, ako aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná, zakotvujú právo slobodne sa združovať. Ústava Slovenskej republiky v čl. 29 ods. 1 zaručuje toto právo pre **každého**, pričom výkon tohto práva možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnuté pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných.

V súvislosti s právom slobodne sa združovať som bola oslovená žiakmi stredných škôl, ktorí zatiaľ nie sú plnoletí, no majú záujem založiť si občianske združenia s nízkym rozpočtom. Prostredníctvom nich by vyvíjali kultúrne aktivity, a reagovali by aj na aktuálne spoločenské problémy (predovšetkým na možné dôsledky rastúceho extrémizmu a radikalizmu). Od týchto žiakov stredných škôl som dostala informáciu, že keď vyvinuli iniciatívu smerom k vzniku občianskeho združenia a postupovali podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov (ďalej len „zákon o združovaní“), narazili na zásadný problém.

Podľa § 6 ods. 2 zákona o združovaní platí, že návrh na registráciu združenia Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) môžu podávať najmenej traja občania, z ktorých aspoň jeden musí byť starší ako 18 rokov. Návrh podpíšu členovia prípravného výboru a okrem iného uvedú, kto z členov starších ako 18 rokov je splnomocnencom oprávneným konať v ich mene. K návrhu pripoja stanovky vo dvoch vyhotoveniach, v ktorých musia byť uvedené aj orgány združenia, spôsob ich ustanovovania, určenie orgánov a funkcionárov oprávnených konať v mene združenia. Pokiaľ stanovky neurčujú niečo iné, koná v mene združenia až do vytvorenia týchto orgánov prípravný výbor.

Týmto zásadným problémom má byť výklad ministerstva, podľa ktorého konať v mene združenia (vrátane obdobia po jeho vzniku) môže len osoba staršia ako 18 rokov, zatiaľ čo neploletá osoba v mene združenia nemôže konať ani vtedy, keď by išlo len o úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej jej veku.

Problémy tiež spôsobuje zákonná požiadavka, aby aspoň jeden z členov prípravného výboru bol starší ako 18 rokov. Podľa znenia zákona totiž žiaci mladší ako 18 rokov nemôžu založiť združenie bez asistencie staršej osoby.

Za týchto okolností nepochybne dochádza k obmedzeniu a k zásahu do združovacieho práva týchto mladých ľudí. Pri jeho obmedzovaní sú však štátne orgány viazané Ústavou Slovenskej republiky, ako aj medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky.

Článok 15 Dohovoru o právach dieťaťa¹ explicitne uvádza, že zmluvné štáty uznávajú právo dieťaťa na slobodu združovania a slobodu pokojného zhromažďovania. Na výkon týchto práv nesmú byť stanovené nijaké obmedzenia okrem tých, ktoré sú uložené v súlade so zákonom a ktoré sú v demokratickej spoločnosti nevyhnutné v záujme ochrany národnej a verejnej bezpečnosti, verejného poriadku (*ordre public*), ochrany verejného zdravia alebo morálky, resp. v záujme ochrany práv a slobôd iných.

Zároveň však v zmysle záverov Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (ďalej len „Benátska komisia“) platí, že deti spadajú do rozsahu pojmu „**každý**“ vo všeobecnejších zárukách združovacieho práva. Zákaz diskriminácie z „akýchkoľvek dôvodov“ (ako to formuluje najmä Medzinárodný pakt o občianskych politických právach v čl. 26 a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 14) sa týka aj veku a je tak ďalšou zárukou pre deti v súvislosti s výkonom ich základných práv.²

Benátska komisia tiež dodáva: „*Zatiaľ čo určité obmedzenia z hľadiska spôsobilosti detí na zakladanie združení a členstvo v nich môžu byť odôvodnené, takéto obmedzenia musia byť stanovené v zákone, sledovať legitímny cieľ uznaný medzinárodnými štandardmi, a rešpektujúc zásadu proporcionality smerom k tomuto cieľu, ako je to vyžadované pre iné obmedzenia združovacieho práva. Pri zavádzaní vekových obmedzení týkajúcich sa zakladania združení a členstva v nich musí byť osobitne braný zreteľ na princíp vyvíjajúcej sa spôsobilosti dieťaťa.*“ V tejto súvislosti poukazuje ako príklad dobrej praxe na rozhodnutie Najvyššieho súdu Estónskej republiky č. 3-4-1-1-96 z 10. mája 1996.³ Súd v ňom posudzoval súlad estónskej zákonnej úpravy práve s čl. 15 Dohovoru o právach dieťaťa. Estónsky zákon totiž neumožňoval osobám mladším ako 18 rokov zakladať združenia a konať v ich mene, čo tamojší najvyšší súd vyhodnotil ako protiústavné, s odkazom okrem iného aj na čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa („Pri všetkých akciách týkajúcich sa detí, či už podniknutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi alebo zákonodarnými zbormi, najlepšie záujmy dieťaťa musia byť prvoradé.“).⁴

¹ Text Dohovoru bol vyhlásený oznámením vtedajšieho Federálneho ministerstva zahraničných vecí publikovaným v Zbierke zákonov pod č. 104/1991, čiastka 22, str. 502-512.

² Spoločné usmernenia k slobode združovania prijaté Benátskou komisiou na 101. plenárnom zasadnutí (Benátky, 12. - 13. decembra 2014), body 142 a 143.

Dostupné na [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2014\)046-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2014)046-e)

³ Tamtiež.

⁴ Dostupné na <https://www.riigikohus.ee/en/constitutional-judgment-3-4-1-1-96>.

Rovnako vníma problematiku Výbor pre práva dieťaťa, ktorý vyslovil znepokojenie vo vzťahu k právnej úprave v Maďarskej republike, ktorá znemožňovala deťom mladším ako 14 rokov zastávať riadiace funkcie v združení vytvorenými inými deťmi: „Výbor odporúča zmluvnému štátu zmeniť právnu úpravu tak, aby sa odstránili vekové obmedzenia pre riadenie združení, osobitne združení vytvorených deťmi. Zabezpečí sa tak plné užívanie a výkon ich práv v súlade s ustanoveniami Dohovoru o právach dieťaťa.“⁵ Podľa § 9 Občianskeho zákonníka majú maloletí spôsobilosť na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Na základe tohto ustanovenia žiaci stredných škôl bežne uzatvárajú kúpne zmluvy s podnikateľmi, a právna úprava im často priznáva dôležité oprávnenia. Príkladom je § 25 ods. 6 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve: členom rady školy pri strednej škole a strednej škole pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je aj zvolený zástupca žiakov príslušnej školy s rovnakými hlasovacími právami ako iní členovia rady školy. Právna úprava akceptuje, že žiak strednej školy má dostatočnú rozumovú a vôľovú vyspelosť na to, aby vedel posúdiť kandidátov vo výberovom konaní na vymenovanie riaditeľa strednej školy, resp. návrhy na odvolanie riaditeľa.

Som presvedčená, že konanie v mene malých, nízkorozpočtových združení svojou povahou nie je náročnejšie ako tie právne úkony, pri ktorých akceptujeme rozumovú a vôľovú vyspelosť stredoškôľakov už v súčasnosti, a obmedzovať týmto spôsobom stredoškôľakov (ako aj iné osoby v ich veku) nie je nevyhnutné. Nevyhnutnosť je pritom jedným zo štyroch subtestov v rámci testu proporcionality, ktorý sa používa pri obmedzovaní politických práv a bez splnenia ktorého nie je obmedzenie v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky musí byť výklad a uplatňovanie zákona o združovaní v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Dovoľujem si Vám preto položiť nasledujúce otázky:

- 1. Stotožňujete sa s výkladom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, že neplnoletá osoba vo veku žiakov stredných škôl nemôže konať v mene združenia (vrátane obdobia po jeho vzniku)?**
- 2. Je podľa Vás v súlade s čl. 15 Dohovoru o právach dieťaťa (ako aj so stanoviskami Benátskej komisie a Výboru pre práva dieťaťa) taká prax Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorá neumožňuje registráciu združení neplnoletých osôb vo veku žiakov stredných škôl (bez ingerencie osoby staršej ako 18 rokov)?**
- 3. Plánujete uskutočniť kroky, ktoré by umožnili alebo uľahčili vznik združení neplnoletých osôb vo veku žiakov stredných škôl? Ak áno, v akom časovom horizonte?**

---

⁵ „Concluding observations on the combined third, fourth and fifth periodic reports of Hungary“, 14. október 2014. Dostupné na http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fHUN%2fCO%2f3-5&Lang=en.

S úctou

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'P. Kalinak', with a vertical line extending downwards from the end of the signature.

Vážený pán
JUDr. Róbert Kaliňák
podpredseda vlády SR a minister vnútra SR
Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Pribinova 2
812 72 Bratislava